

мандай болушы еді, сол осы екен ғой деп сүйсіндім ішімнен, кеудемдегі күллі дірілмен түйсініп», - деген ұлы тұлғаны алғаш көрген шәкірттің шабытты сәттеріндегі сурет бізге, бүгінгі ұрпаққа да тап осылай елес береді (Қабдолов З. «Мениң Әуезовім» .Алматы,1997.22-б). Ұстаз болмысын бар табиғи болмысымен бейнелеген академик З.Қабдоловтың бұл еңбегі мен ондағы ұстазы Мұхтарға деген мөлдір де мөлшерсіз маҳаббаты бүкіл бір қауым ел-шәкірттерінің, қазақ жұртының ұлылыққа тағзым етуі деп түсінек те болғандай.

Ұстаз бер ұлылыққа ғашық болудың үздік үлгісін көрсеткен Зейнолла Қабдолов «Абай және Әуезов» атты естелігінде : «Мұншалық жан-жақтылық адамның азамат ретіндегі үш түрлі – биіктік, кеңдік, терендей өлшемінің асқан үлгісі біздің ұлы замандасымыздың өзгеше бітіміндегі дана да сара қасиеттердің тұтастырынан ғана туған», - деп тамсанады («Мұхтар туралы естелікте 93-б.»).

Енді Мұхтар Әуезовті тыңдаған шәкірттерінің бірі, мұхтартанушы ғалым Керімбек Сыздықовтың ұстазы жайлы сұхбаттарындағы сырлар не дейді.: «– Иә, біз ҚазМУ-де оқыған 50-жылдары қазіргідей оқулық атаулы жоқтың қасы еді.Оның есесіне Мұхтар Әуезовтен бастап Бейсенбай Қенжебаев, Есмағамбет Ысмайылов, Темірғали Нұртазин сияқты әдебиетшілер, Ісмет Қенесбаев, Мәулен Балақаев, Кәкен Аханов сияқты тілшілер өздерінің жазып жүрген оқулық, зерттеулері негізінде сабак оқыған еді. Ол кездегі студенттердің көпшілігі білім алуға өздері жаптармағай ұмтылатын», - дейді («Ұстаз шәкіртінің алдында адал болуы тиіс» деген «Евразия-КЧ» газетінің тілшісі (27.09.2007ж.) Жолдыбай Базаровқа берген сұхбатында).

Аталған ұстаздардан дәріс тыңдау бақытына ие болған шәкірттердің бәрі де кейін соларға жете қабыл талантты ұлдар болды емес пе? Білімге сусап келген шәкірттер басқа мамандықта оқытын студенттердің, тіпті оқытушылар, ғалымдар, жазушылардың Мұхтар Әуезовтің лекциясы болған үлкен аудиторияларда, залдарда толып, ине шаншар жер болмайтынын, сондай-ақ Ғылым академиясында, Жазушылар одағында М.Әуезов баяндама жасап, сөз сөйлейді дегенді сұрастырып біліп, сол жерлерге іздел барып тыңдайтындары жөнінде де жыр етіп әнгімелейді.

« ...Мінбеден сөйлеген Мұхаңның лебізін талай естіген жолдастар ол кісінің алғашқы бес-алты минут, тіпті он шақты минут бойына жиі-жиі бөгелінкіреп, булығынқырап, тұтығып, сөйлемді не сөз тіркестерін қайта құрап тұратынын жақсы біледі.Оның есесіне Мұхаң әбден қызып алған кезде қанатты сөзді қаптата жөнелер еді. Жарқ-жұрқ еткен асылдар алтын табаққа топырлай төгіліп, үйіліп жатар еді», -дейді Мұзағаң (Мұзафар Әлімбаев. «Кеменгердің көлеңкесі де ыстық» деген естелігінде) Мұхтардың сөйлеу мәнеріне, мұхиттай терең біліміне тәніті болып.

Мұхтардың одақ көлеміндегі ірі мәжілістерде жасаған мағынасы терең, мәні зор мәлімдемелері жайлы әріптестерінің бірі А.Пантелеев: «...Речь длилась минут двадцать – фантастическое время, если вспомнить, как нетерпеливы и даже нетерпимы писательские аудитории. Проводили Ауэзова овацией. Обсуждение на том и закончилось, потому что слушатели столпились вокруг Ауэзова, поздравляя его» (106 стр.), - десе, енді бірі: «...Когда на трубине появился Ауэзов, в переполненной аудитории воцарились тишина. Литературоведы, критики, лингвисты слушали с глубоким интересом, боясь пропустить хотя бы одно слово», - деп таңданыс білдіреді (К.Алтайский «Встреча с Ауэзовым», 75 стр). Бұл тек өз елімізде ғана емес, ол болған ,ол сөйлеген барлық одактық, әлемдік деңгейдегі мәжілістерден кейінгі әсерден туған әнгімелер легі.

Қазақтың шешендей өнерінің қазанында қайнап, Абай сынды әулиені рухани серігі еткен Әуезов шешендей те ұдайы шындалып, жетілдіріліп отыратын адамда ғана болатынын, сонда ғана тегершікті қалаған жағына айналдыра алатынын о бастан анғарып, «Зер қадірін зергер біледі» дегендей, көне дәуірден дәстүрі жалғасқан дала данышпандарынан дәріс алғаны ақиқат. «Ұстаздық – ұлы нәрсе» деген Мұхтардың мәтелге айналған сөзі « шешендей шексіз білімнен, терең ойдан, асқан парасаттан туатын нәрсе» (З.Қабдолов)» екендігін және өзіндегі бұл қасиеттің ұлттық шешендей өнерінен дарығанын дәлелдейді.

Мұхтар Әуезовтің орыс тілінде еш кедергісіз көркем әрі шешен сөйлейтініне табынуышы әріптестері көп болған.Соның бірі, қаламdas досы Иосиф Брагинский:

«Мұхтар Ауэзов не докладывал, а рассказывал и рассуждал. Он щедро и душевно делился с аудиторией своими заветными мыслями о единстве литературного процесса всесоюзной советской литературы, приводил примеры, напоминал о художественных произведениях последних лет,убеждал, внушал необходимость действия, живых дел» , - дейді (90 стр.).